ابتکار

روزنامه صبح ایران

چهارشنبه ۱۳ آبان ۱۴۰۵
۲۴ جمادی‌الاول ۱۴۴۸
۴ نوامبر ۲۰۲۶
سال بیست‌ودوم
شماره ۶۲۹۱
۸ صفحه
۴۰۰۰۰ تومان

«ابتکار» از تازه‌ترین تحولات میان ایران و ایالات متحده گزارش می‌دهد

توافق پشت دروازه جنگ

صفحه ۷

«ابتکار» از انتخابات میان‌دوره‌ای آمریکا گزارش می‌دهد

ترامپ در تنگنای صندوق رأی

ابتکار- همزمان با شروع انتخابات میان‌دوره‌ای کنگره آمریکا، تازه‌ترین نظرسنجی‌ها از کاهش محبوبیت دونالد ترامپ و افزایش نارضایتی بخشی از رأی‌دهندگان حکایت دارند. در حالی که جمهوری‌خواهان برای حفظ اکثریت خود در دو مجلس تلاش می‌کنند، نظرسنجی رویترز و ایپسوس میزان رضایت از عملکرد رئیس‌جمهوری آمریکا را ۳۲ درصد ثبت کرده است. افزایش هزینه‌های زندگی و پیامدهای اقتصادی جنگ با ایران، در کنار اختلافات سیاسی داخلی، بر فضای انتخابات سوم نوامبر سایه انداخته است.

به گزارش یورونیوز، نظرسنجی رویترز و ایپسوس که دوم نوامبر منتشر شد، نشان می‌دهد رضایت از عملکرد ترامپ در سطح ۳۲ درصد باقی مانده؛ تنها یک واحد درصد بالاتر از رقم ۳۱ درصدی که دو هفته پیش ثبت شده بود. در پرسش مربوط به ترجیح حزبی برای کنگره، ۴۶ درصد از پاسخ‌دهندگان به دموکرات‌ها و ۳۸ درصد به جمهوری‌خواهان گرایش نشان داده‌اند. البته فاصله هشت‌واحددرصدی دو حزب نسبت به اختلاف ۱۱ واحدی هفته قبل کاهش یافته است. این ارقام تصویری از فضای ملی ارائه می‌کنند، نه نتیجه قطعی رقابت‌های محلی. هرچند ترامپ نامزد این انتخابات نیست، عملکرد دولت او به یکی از محورهای اصلی تصمیم رأی‌دهندگان تبدیل شده است. در میان رأی‌دهندگان مستقل ثبت‌نام‌شده، ۵۰ درصد گفته‌اند رأی خود را در مخالفت با ترامپ می‌بینند؛ در مقابل، ۱۳ درصد آن را حمایتی از رئیس‌جمهوری دانسته‌اند و ۳۳ درصد گفته‌اند ترامپ در انتخاب آنان نقشی ندارد.

شرح در صفحه ۷

قالیباف در جلسه علنی مجلس مطرح کرد

تسلیم نمی‌شویم

صفحه ۲

سرمقاله

سعید پای بند

واشنگتن در چهارراه تصمیم؛ دیپلماسی یا تقابل؟

تحولات اخیر در مناسبات تهران و واشنگتن نشان می‌دهد که پرونده تقابل ایران و آمریکا وارد مرحله‌ای حساس و تعیین‌کننده شده است؛ مرحله‌ای که در آن، هم‌زمان با افزایش تحرکات نظامی، کانال‌های دیپلماتیک نیز همچنان فعال‌اند. اظهارات دونالد ترامپ درباره احتمال ازسرگیری حملات نظامی، در کنار تداوم مذاکرات غیرمستقیم با میانجیگری قطر، بیانگر آن است که واشنگتن هنوز میان استفاده از ابزار نظامی و دستیابی به توافق سیاسی در حال ارزیابی هزینه‌ها و دستاوردهاست.

گزارش‌های تازه حاکی از آن است که مذاکرات تهران و واشنگتن با میانجیگری قطر وارد مرحله تازه‌ای شده و موضوعاتی همچون بازگشایی تنگه هرمز، رفع محدودیت‌های اقتصادی و آغاز مجدد مذاکرات هسته‌ای در کانون رایزنی‌ها قرار گرفته است. در مقابل، ترامپ همچنان احتمال حملات مجدد را منتفی ندانسته و از باقی‌ماندن اهدافی در ایران سخن گفته است.

در چنین شرایطی، می‌توان چند سناریوی اصلی را در محاسبات راهبردی آمریکا مورد بررسی قرار داد:

یکی از مسیرهای پیش‌روی واشنگتن، حرکت به سمت توافقی مرحله‌ای و محدود است؛ توافقی که در آن، بازگشایی تنگه هرمز، کاهش محدودیت‌های اقتصادی، تعیین تکلیف دارایی‌های مسدودشده ایران و آغاز مذاکرات هسته‌ای در چارچوبی مشخص دنبال شود.

چنین توافقی لزوماً به معنای حل اختلافات بنیادین تهران و واشنگتن نیست، بلکه می‌تواند نوعی توقف مدیریت‌شده در چرخه تقابل باشد.

ادامه در صفحه ۲

مهم‌ترین خبر فوتبال ایران و کل قاره

جام ملتهای آسیا به تعویق افتاد!

صفحه ۵

ویتکاف از برگزاری دور تازه مذاکرات سه‌جانبه برای پایان جنگ خبر داد

ابوظبی؛ میز تازه صلح اوکراین

صفحه ۷

از حقوق بخور و نمیر تا معوقات ۶ ماهه

مصائب بازنشستگی در ایران

صفحه ۳

خبر

سخنگوی قوه قضاییه اعلام کرد

ورود دادستانی به ساماندهی کافه‌ها

سیدعلی کاظمی، سخنگوی قوه قضاییه، در پنجمین نشست خبری خود با تشریح آخرین وضعیت پرونده‌های مهم قضایی، از بازگشت شبنم نعمت‌زاده به زندان، تدوین دستورالعمل ساماندهی کافه‌ها، رسیدگی به پرونده فروش آنلاین طلا و اقدامات تازه برای نظارت بر عملکرد کارکنان دستگاه قضا خبر داد. وی همچنین درباره توقف اجرای حکم متهم پرونده معروف به «خانه وحشت»، پرداخت غرامت به بیماران پروانه‌ای و خشک‌شدن هزاران درخت بوستان چیتگر توضیحاتی ارائه کرد.

کاظمی درباره آخرین وضعیت شبنم نعمت‌زاده اعلام کرد که وی پس از پیگیری موضوع مرخصی و بررسی مسائل پزشکی، از ۱۵ مهرماه ۱۴۰۵ بار دیگر در زندان حضور دارد. سخنگوی قوه قضاییه گفت مدت مرخصی این محکوم از موعد مقرر فراتر رفته بود و موضوع بازگشت او به‌صورت جدی پیگیری شد.

وی همچنین از توقیف ویلای متعلق به نعمت‌زاده در لواسان و فروش آن به مبلغ ۱۲۵ میلیارد تومان خبر داد. کاظمی تأکید کرد که استفاده از مرخصی تابع مقررات قانونی است و محکومان موظف‌اند در موعد تعیین‌شده به زندان بازگردند.

سخنگوی قوه قضاییه از برنامه دادستانی کل برای ساماندهی فعالیت کافه‌ها خبر داد و گفت نشستی با کافه‌داران برگزار می‌شود. به گفته وی، تدوین دستورالعملی برای این حوزه در دستور کار قرار گرفته و دادستانی رویکردی مبتنی بر ساماندهی مسائل فرهنگی دنبال می‌کند. کاظمی همچنین از راه‌اندازی سامانه‌ای برای ثبت گزارش شهروندان درباره رفتار کارکنان دستگاه قضایی خبر داد. این سامانه علاوه بر دریافت گزارش تخلفات احتمالی، امکان معرفی کارکنان خوش‌رفتار و شایسته تقدیر را فراهم می‌کند. وی درباره نصب دوربین در محاکم نیز توضیح داد که نظارت برخط در بسیاری از شعب امکان‌پذیر است، اما به دلیل محرمانگی برخی پرونده‌ها، ضبط تمامی جلسات قضایی امکان‌پذیر نیست.

کاظمی درباره پرونده سکوی فروش آنلاین طلای «زرپاد» اعلام کرد که تاکنون ۴۲۹ شکایت ثبت شده است. بررسی‌ها نشان می‌دهد این سکو حدود هشت کیلوگرم طلا فروخته، درحالی‌که تنها یک کیلو و ۳۰۰ گرم طلا در اختیار داشته است. به گفته وی، برای ۲۴۴ متهم قرار جلب به دادرسی صادر شده و پرونده ۱۸۵ نفر دیگر همچنان در مرحله تحقیقات قرار دارد.

سخنگوی قوه قضاییه همچنین به شهروندان درباره افرادی که با ادعای نفوذ در دستگاه قضایی اقدام به کلاهبرداری می‌کنند هشدار داد و خواستار گزارش این موارد به شماره ۱۵۸۰ شد. کاظمی درباره پرداخت غرامت به بیماران پروانه‌ای گفت در پرونده شکایت ۷۷۱ بیمار علیه آمریکا، پس از صدور حکم قضایی، یک نفتکش توقیف و محموله نفتی آن فروخته شد. به گفته وی، مبالغ حاصل از این اقدام در اختیار بیماران مشمول پرونده قرار گرفته است.

وی همچنین درباره خشک‌شدن حدود ۲۵ هزار درخت بوستان چیتگر توضیح داد که بررسی‌های قضایی، قصور یا ترک فعل شخص مشخصی را احراز نکرده است. تنش آبی، خشکسالی و آفات از عوامل اصلی این اتفاق معرفی شده‌اند. برنامه احیای بوستان و جایگزینی درختان آسیب‌دیده نیز در دستور کار قرار دارد.

سخنگوی قوه قضاییه درباره توقف اجرای حکم اعدام متهم پرونده معروف به «خانه وحشت» گفت رسیدگی به درخواست بررسی توبه متهم، مبنای قانونی توقف اجرای حکم بوده است. وی تأکید کرد دستگاه قضایی در برخورد با جرایم خشن و تهدیدکنندگان امنیت شهروندان، بر اجرای قانون اصرار دارد.

کاظمی همچنین از راه‌اندازی سامانه جدید وثایق و ضمانت‌ها برای کاهش بازداشت‌های غیرضروری خبر داد؛ سامانه‌ای که با اتصال به اطلاعات ثبتی، فرایند پذیرش وثیقه و کفالت را تسریع می‌کند.

سخنگوی وزارت خارجه تشریح کرد

مذاکره در سایه بی‌اعتمادی

اسماعیل بقایی، سخنگوی وزارت امور خارجه، در نشستی تخصصی با بررسی پیشینه روابط ایران و آمریکا، تأکید کرد که تهران با وجود تجربه‌های تاریخی و تحولات اخیر، همچنان دیپلماسی را ابزاری ضروری برای تأمین منافع ملی می‌داند، اما حاضر نیست وارد مناسباتی شود که در آن حقوق و حاکمیت کشور نادیده گرفته شود. وی اختلافات تهران و واشنگتن را فراتر از موضوعات مقطعی توصیف کرد و گفت شناخت ریشه‌های تاریخی این اختلافات برای تصمیم‌گیری درباره آینده روابط دو کشور ضروری است.

نشست «مواجهه تمدنی ایران و آمریکا؛ دیروز، امروز، فردا» روز سه‌شنبه ۱۲ آبان در فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران برگزار شد. در این نشست، بقایی به همراه محمدجواد لاریجانی، مهدی هادی و موسی حقانی به بررسی ابعاد تاریخی، سیاسی و تمدنی مناسبات ایران و آمریکا پرداختند. سخنگوی وزارت امور خارجه در سخنان خود، ضمن مرور تجربه‌های گذشته، بر ضرورت استفاده از دیپلماسی همراه با حفظ استقلال و برابری حاکمیت کشورها تأکید کرد.

از بی‌اعتمادی تا تقابل تاریخی

بقایی با اشاره به مفهوم بی‌اعتمادی در روابط ایران و آمریکا گفت که در دهه‌های گذشته بارها از وجود دیوار بی‌اعتمادی میان دو کشور سخن گفته شده است، اما تحولات سال‌های اخیر، به‌ویژه ترور سردار قاسم سلیمانی و رویدادهای هشت ماه گذشته، موجب شده این تعبیر برای توصیف وضعیت کنونی کافی نباشد.

وی تأکید کرد که بازخوانی تاریخ نباید اقدامی تکراری تلقی شود، زیرا تجربه‌های گذشته می‌توانند در شناخت شرایط امروز و جلوگیری از اشتباهات آینده مؤثر باشند. به اعتقاد او، تحلیل روابط تهران و واشنگتن بدون توجه به پیشینه تاریخی آن، تصویری ناقص از اختلافات موجود ارائه می‌دهد.

سخنگوی وزارت امور خارجه در همین زمینه به کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ اشاره کرد و آن را یکی از نقاط اصلی شکل‌گیری بی‌اعتمادی ایرانیان به آمریکا دانست. وی اظهار کرد که دخالت واشنگتن در این رویداد، احساس تحقیر ناشی از مداخله خارجی را در حافظه تاریخی جامعه ایران برجای گذاشت.

بقایی همچنین معتقد است آمریکا در دهه‌های بعد اقدامی مؤثر برای جبران پیامدهای این مداخله انجام نداد و همین مسئله بر استمرار بی‌اعتمادی تأثیر گذاشت.

رویدادهایی که شکاف را عمیق‌تر کردند

سخنگوی وزارت امور خارجه در ادامه به مجموعه‌ای از تحولات اشاره کرد که از نگاه او موجب تشدید اختلافات ایران و آمریکا شده‌اند. جنگ هشت‌ساله ایران و عراق، حمله به هواپیمای مسافربری ایران و قرار گرفتن نام کشور در فهرست موسوم به «محور شرارت» در دوران ریاست‌جمهوری جورج بوش پسر، از جمله این موارد بودند.

بقایی همچنین ترور سردار قاسم سلیمانی را یکی از مهم‌ترین رویدادهای تأثیرگذار بر روابط دو کشور دانست. وی تأکید کرد که این اقدام از نگاه ایران صرفاً هدف قرار دادن یک فرمانده نظامی نبود، بلکه تعرض به شخصیتی ملی و نمادی از حاکمیت کشور محسوب می‌شد.

به گفته او، این رویدادها را باید در چارچوب روندی تاریخی بررسی کرد که طی آن اختلافات سیاسی با فشارهای اقتصادی، اقدامات نظامی و تصمیم‌های یک‌جانبه همراه شده است.

وی معتقد است چنین تجربه‌هایی بر برداشت جامعه ایران از سیاست‌های آمریکا تأثیر گذاشته و امکان شکل‌گیری اعتماد متقابل را دشوارتر کرده‌اند.

اختلافی فراتر از مسائل سیاسی

یکی از محورهای مهم سخنان بقایی، بررسی ابعاد تمدنی اختلافات تهران و واشنگتن بود. وی با اشاره به اظهارات اخیر مارکو روبیو، وزیر امور خارجه آمریکا، اظهار کرد که برخی مواضع مقام‌های آمریکایی نشان‌دهنده نگاهی فراتر از اختلافات متعارف سیاسی و امنیتی است.

سخنگوی وزارت امور خارجه توضیح داد که در سال‌های گذشته موضوعاتی مانند برنامه هسته‌ای، امنیت منطقه‌ای، انرژی و مسائل ژئوپلیتیکی در کانون اختلافات قرار داشته‌اند، اما تحولات اخیر از نگاه او ابعاد دیگری از این تقابل را آشکار کرده است.

بقایی با اشاره به سخنان برخی مقام‌های آمریکایی درباره پیشینه چند هزار ساله ایران گفت که این اظهارات، پرسش‌هایی درباره نوع نگاه واشنگتن به ظرفیت‌های تاریخی و تمدنی کشور ایجاد می‌کند.

وی تأکید کرد که شناخت ماهیت اختلافات برای تدوین سیاست خارجی اهمیت دارد و نباید مسائل کنونی را صرفاً به موضوعات روزمره دیپلماتیک محدود کرد.

بااین‌حال، بقایی تصریح کرد که وجود اختلافات بنیادین به معنای کنار گذاشتن مذاکره نیست و دیپلماسی همچنان می‌تواند در خدمت تأمین منافع ملی قرار گیرد.

مذاکره به معنای اعتماد نیست

بقایی در بخش دیگری از سخنان خود، میان استفاده از دیپلماسی و برقراری روابط دوستانه تمایز قائل شد. وی گفت بازخوانی رفتارهای گذشته آمریکا نباید به معنای کنار گذاشتن ابزار مذاکره یا قطع ارتباط با جهان تلقی شود.

به اعتقاد سخنگوی وزارت امور خارجه، دیپلماسی یکی از ابزارهای اصلی دفاع از منافع ملی است و استفاده از آن الزاماً به معنای اعتماد سیاسی یا پایان اختلافات نیست.

وی تأکید کرد که ایران در مقاطع مختلف برای حل‌وفصل اختلافات از مسیر گفت‌وگو اقدام کرده و همچنان می‌تواند از این ظرفیت استفاده کند، اما مذاکره باید بر مبنای احترام متقابل و پذیرش حقوق برابر طرف‌ها صورت گیرد.

بقایی با بیان اینکه ایران نمی‌پذیرد طرف مقابل از موضع برتر با آن برخورد کند، تأکید کرد که هیچ کشوری حق ندارد خواسته‌های خود را بدون توجه به حاکمیت و منافع دیگران تحمیل کند.

وی این موضع را منطبق با اصول حقوق بین‌الملل، به‌ویژه اصل برابری حاکمیت کشورها، دانست و اظهار کرد که گفت‌وگوی واقعی زمانی شکل می‌گیرد که طرفین حقوق یکدیگر را به رسمیت بشناسند.

برجام و تجربه تعهدات اجرانشده

سخنگوی وزارت امور خارجه در ادامه به تجربه توافق هسته‌ای برجام پرداخت و خروج آمریکا از این توافق در سال ۲۰۱۸ را نمونه‌ای از رفتار یک‌جانبه واشنگتن توصیف کرد.

وی یادآور شد که برجام مورد تأیید شورای امنیت سازمان ملل متحد قرار گرفته بود، اما دولت آمریکا بدون توافق سایر طرف‌ها از آن خارج شد.

بقایی گفت ایران پس از خروج واشنگتن، به مدت یک سال منتظر اجرای تعهدات دیگر طرف‌های توافق ماند، اما کشورهای اروپایی نتوانستند تعهدات خود را به‌طور کامل عملی کنند.

به گفته او، ایران در آن مقطع خویشتن‌داری نشان داد و تنها پس از گذشت یک سال، در واکنش به اجرا نشدن تعهدات طرف مقابل، رویکرد خود را تغییر داد.

وی همچنین به اتهام‌های مطرح‌شده درباره برنامه هسته‌ای ایران اشاره کرد و اظهار داشت که این موضوع در سال‌های گذشته به یکی از محورهای اصلی اعمال فشار سیاسی و اقتصادی علیه کشور تبدیل شده است.

از نگاه بقایی، تجربه برجام نشان می‌دهد که دستیابی به توافق، بدون اطمینان از اجرای تعهدات و احترام به حقوق متقابل، نمی‌تواند به‌تنهایی زمینه اعتماد پایدار را فراهم کند.

مذاکره در سایه حملات نظامی

بقایی در ادامه به تحولات نظامی اخیر و تأثیر آنها بر روند دیپلماسی پرداخت. وی با اشاره به جنگ ۱۲روزه گفت تنها یک روز پس از آنکه وزیر امور خارجه عمان، به‌عنوان میانجی مذاکرات، از پیشرفت گفت‌وگوها خبر داده بود، حملات نظامی علیه ایران آغاز شد.

سخنگوی وزارت امور خارجه این رویداد را نشانه‌ای از فاصله میان اعلام آمادگی برای مذاکره و رفتار عملی طرف مقابل دانست. به اعتقاد او، چنین اقداماتی موجب می‌شود درباره هدف واقعی واشنگتن از گفت‌وگو و میزان پایبندی آن به راه‌حل‌های دیپلماتیک پرسش‌هایی مطرح شود.

وی تأکید کرد که ایران با اصل مذاکره مخالفتی ندارد، اما گفت‌وگو زمانی می‌تواند مؤثر باشد که با تهدید نظامی و تلاش برای تحمیل خواسته‌ها همراه نباشد. بقایی همچنین اظهار کرد که تحولات اخیر، برداشت بخشی از جامعه ایران درباره ماهیت اختلافات با آمریکا را تغییر داده است.

انتقاد از رویکرد یک‌جانبه واشنگتن

سخنگوی وزارت امور خارجه در بخش دیگری از سخنان خود، سیاست خارجی آمریکا را مبتنی بر نگاهی یک‌جانبه به مناسبات بین‌المللی توصیف کرد. وی گفت این رویکرد صرفاً به روابط واشنگتن با تهران محدود نیست و در برخورد آمریکا با دیگر کشورها نیز مشاهده می‌شود.

بقایی با اشاره به برخی مواضع مقام‌های آمریکایی درباره کانادا، کوبا و ونزوئلا، بر اهمیت احترام به استقلال کشورها تأکید کرد. وی همچنین موضوع فلسطین را نمونه‌ای از ضرورت رعایت حق تعیین سرنوشت ملت‌ها دانست.

او یادآور شد که اصل برابری حاکمیت کشورها و حق تعیین سرنوشت، از مبانی مهم نظم حقوقی بین‌المللی هستند و هیچ دولتی نباید خود را فراتر از این اصول بداند.

از ملی‌شدن نفت تا فشارهای اقتصادی

بقایی در ادامه، ریشه برخی فشارهای خارجی علیه ایران را به دهه‌های گذشته مرتبط دانست. وی با اشاره به دوران ملی‌شدن صنعت نفت گفت انگلیس در آن مقطع تلاش کرد با استفاده از ابزارهای اقتصادی و سیاسی، بر تصمیم‌های ایران تأثیر بگذارد.

او یادآور شد که دولت انگلیس حتی کوشید اختلاف مربوط به ملی‌شدن نفت را در شورای امنیت سازمان ملل مطرح کند، اما قطعنامه پیشنهادی آن به تصویب نرسید.

سخنگوی وزارت امور خارجه معتقد است میان برخی شیوه‌های فشار در آن دوره و رویکردهای بعدی علیه برنامه هسته‌ای ایران شباهت‌هایی وجود دارد. به گفته وی، بررسی این تجربه‌ها برای شناخت الگوهای تاریخی فشار خارجی اهمیت دارد.

دیپلماسی در کنار اقتدار ملی

بقایی در پایان بر اهمیت ظرفیت‌های تاریخی، فرهنگی، انسانی و جغرافیایی ایران تأکید کرد و گفت این توانمندی‌ها باید در خدمت تقویت جایگاه بین‌المللی کشور قرار گیرند.

وی با اشاره به تجربه مقاومت مردم ایران در برابر فشارهای خارجی، بر ضرورت شناخت دقیق تحولات، حفظ انسجام ملی و بهره‌گیری از درس‌های تاریخی تأکید کرد.

جمع‌بندی سخنان سخنگوی وزارت امور خارجه نشان می‌دهد که از نگاه او، دیپلماسی و دفاع از استقلال کشور دو مسیر متعارض نیستند. ایران می‌تواند ضمن حفظ آمادگی برای گفت‌وگو، بر حقوق حاکمیتی و منافع ملی خود تأکید کند. بر همین اساس، بقایی استفاده از ظرفیت مذاکره را ضروری دانست، اما تصریح کرد که دستیابی به تفاهم پایدار تنها در شرایطی امکان‌پذیر است که طرف مقابل نیز اصل احترام متقابل و برابری کشورها را بپذیرد.